

Arbeidsmarkedet nå – september 2018

”Arbeidsmarkedet nå” er et månedlig notat fra Utredningsseksjonen i Arbeids- og velferdsdirektoratet. Notatet er skrevet av Åshild Male Kalstø, Ashild.male.kalsto@nav.no, 28. september 2018.

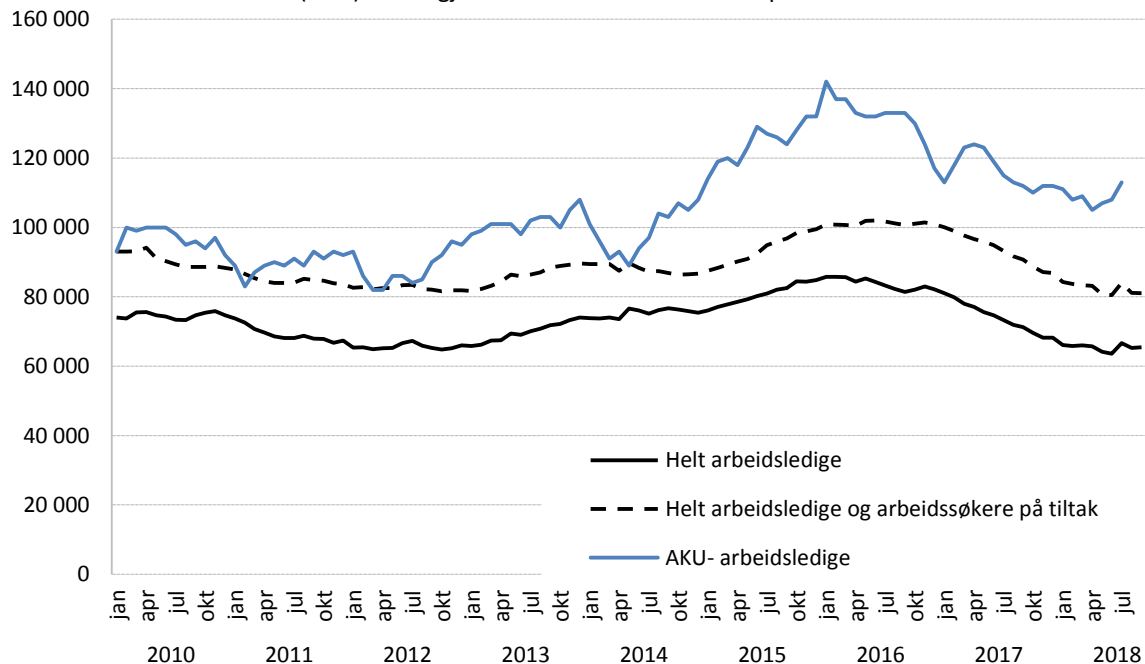
Stabil ledighet i september

Summen av helt ledige og arbeidssøkere på tiltak (bruttoledigheten) holdt seg stabil i september med en nedgang på 100 personer, ifølge sesongjusterte tall fra NAV. Dette kommer etter at ledigheten økte kraftig i juli og gikk ned igjen i august. Samlet har bruttoledigheten økt med om lag 400 personer siden mai, justert for normale sesongvariasjoner. Det ser dermed ut til at bruttoledigheten er i ferd med å stabilisere seg etter å ha gått ned siden årsskiftet 2016/17.

Ved utgangen av september var 77 200 personer registrert som helt ledige eller arbeidssøkere på tiltak hos NAV. Dette er 9 200 færre enn i september i fjor, hvilket tilsvarer en nedgang på 11 prosent. Bruttoledigheten utgjør nå 2,8 prosent av arbeidsstyrken mot 3,1 prosent i fjor. 63 500 personer var registrert som helt ledige, som er 5 400 færre enn i september i fjor. Det tilsvarer 2,3 prosent av arbeidsstyrken, mot 2,5 prosent for ett år siden. 13 700 arbeidssøkere deltok i arbeidsmarkedstiltak i september, som er en nedgang på 3 800 personer sammenliknet med samme tidspunkt i fjor.

33 900 (44 %) av de som var registrert som helt ledige eller arbeidssøkere på tiltak i september, mottok dagpenger. Det er 8 000 færre enn i september i fjor. 6 prosent mottok tiltakspenger, mens 2 prosent mottok arbeidsavklaringspenger. Resten kan være mottakere av sosialhjelp eller har ingen ytelser fra NAV.

Figur 1. Utviklingen i antallet registrerte helt arbeidsledige, bruttoledigheten og arbeidsledige ifølge SSBs arbeidskraftsundersøkelse (AKU). Sesongjusterte tall. Januar 2010 – september 2018

Kilde: NAV og SSB

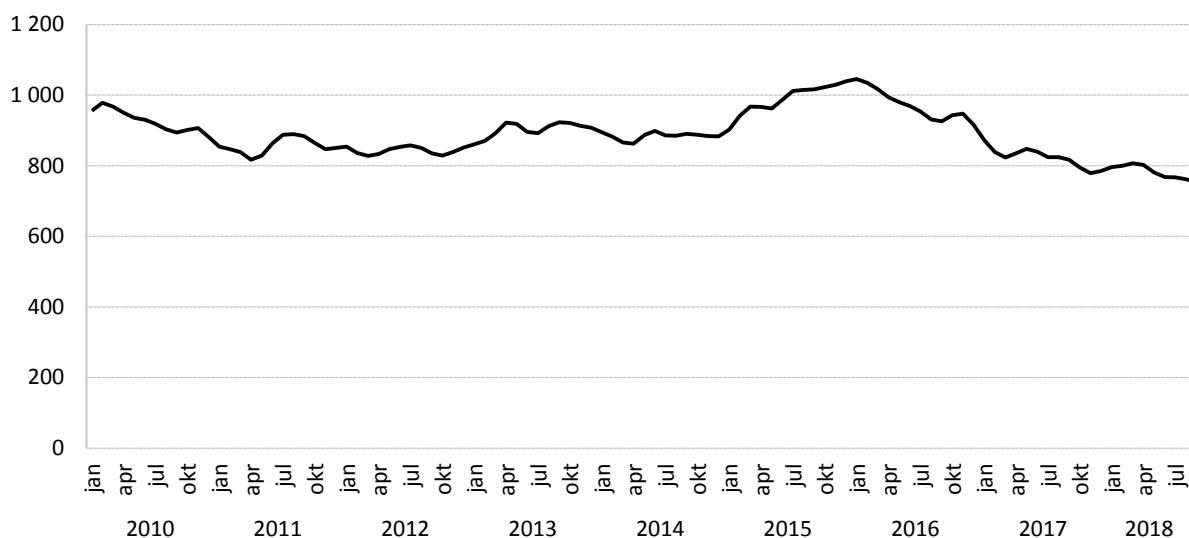
Ifølge Statistisk sentralbyrås (SSB) arbeidskraftsundersøkelse (AKU) var 113 000 personer arbeidsledige i juli, noe som tilsvarer 4,0 prosent av arbeidsstyrken. Arbeidsledigheten har dermed holdt seg relativt stabil siden februar ifølge sesongjusterte AKU-tall. Samtidig har sysselsettingsveksten tatt seg opp. Sysselsettingen startet å øke i november 2017, ifølge AKU, og har siden økt med 39 000 personer. Yrkesdeltakelsen har også økt den siste tiden. I juli var yrkesdeltakelsen på 70,3 prosent, som er det høyeste nivået siden oktober 2016. Yrkesdeltakelsen er likevel fortsatt en god del lavere enn før oljeprisen begynte å falle i 2014.

Lav tilgang av nye arbeidssøkere

I gjennomsnitt registrerte NAV 750 nye arbeidssøkere per virkedag i september (figur 2). Korrigert for sesongvariasjoner har tilgangen på nye arbeidssøkere¹ per virkedag endret seg lite de siste månedene, og ligger på et lavt nivå. Bortsett fra de siste månedene må vi tilbake til 2008 for å finne sist tilgangen på nye arbeidssøkere per virkedag var like lav.

Ved utgangen av september var 11 600 personer registrert som helt ledige eller arbeidssøkere på tiltak med en arbeidssøkervarighet på under fire uker. Dette er 700 (-5 %) færre enn i september i fjor. Blant dem som ble ledige i september var det vanligst å ha bakgrunn fra butikk- og salgsarbeid eller ingen eller ukjent yrkesbakgrunn (figur 3).

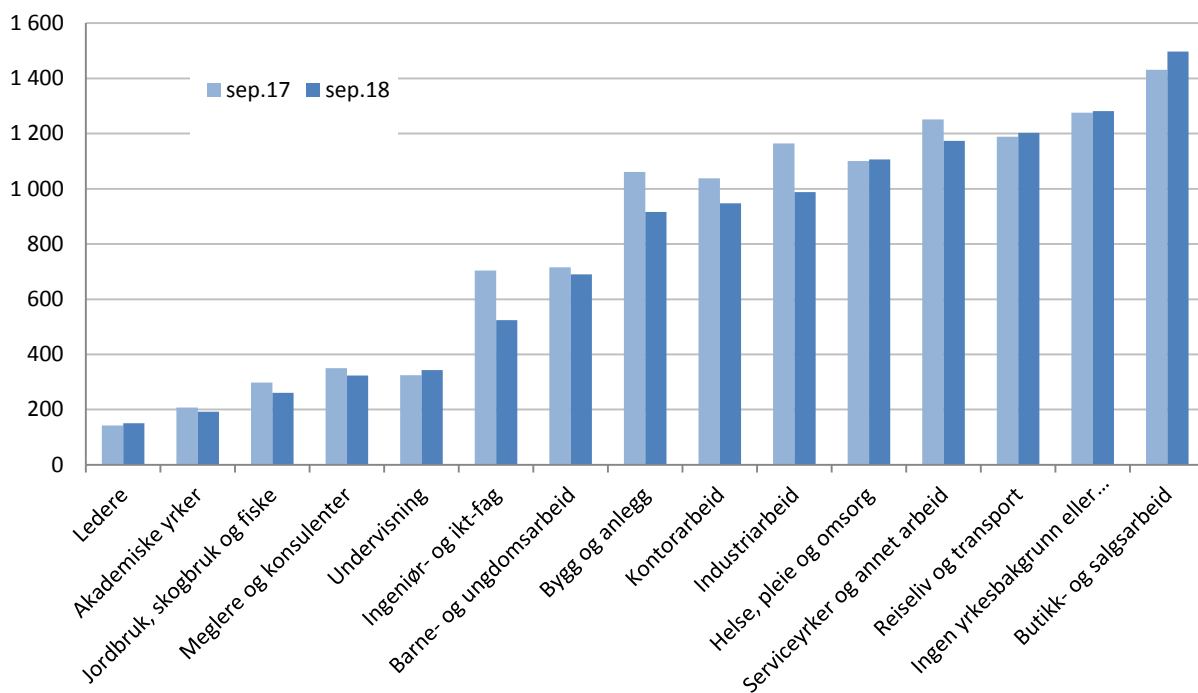
Figur 2. Tilgang av arbeidssøkere per virkedag. Trend. Januar 2010 - september 2018

Kilde: NAV

¹ Inkluderer helt ledige, delvis ledige, arbeidssøkere på tiltak og andre arbeidssøkere.

Figur 3. Antall helt ledige og arbeidssøkere på tiltak med arbeidssøkervarighet under 4 uker, etter yrkesbakgrunn. September 2017 – september 2018

Kilde: NAV

Utviklingen i internasjonal økonomi

I både første og andre kvartal i år økte BNP i eurosonen² med 0,4 prosent, ifølge sesongjusterte tall fra Eurostat. Dette er noe lavere vekst enn i de foregående kvartalene, da den har ligget på 0,7 prosent. Arbeidsmarkedet i eurosonen har bedret seg de siste årene, med både økt sysselsetting og lavere ledighet. Sysselsettingen i eurosonen økte fra første til andre kvartal og ligger nå på et rekordhøyt nivå målt i antall personer, i følge sesongjusterte tall fra Eurostat. Arbeidsledigheten har ligget stabilt fra mai til juli på 8,2 prosent av arbeidsstyrken. Dette er 0,9 prosentpoeng lavere enn i juli 2017, og det laveste som er målt siden november 2008. Alle landene i eurosonen har hatt nedgang i ledigheten det siste året. Det er imidlertid fortsatt svært store forskjeller mellom ulike land når det gjelder nivå. Ledigheten er fortsatt høyest i Hellas, med 19,5 prosent, mens den er lavest i Tyskland med 3,4 prosent.

USAs BNP økte med 4,2 prosent i andre kvartal målt i årlig rate, mens det økte med 2,2 prosent i første kvartal. Arbeidsledigheten i USA har holdt seg relativt stabil siden oktober, og lå i august på 3,9 prosent av arbeidsstyrken som er svært lavt historisk sett. Samtidig er også yrkesdeltakelsen fortsatt på et lavt nivå og den har ikke tatt seg opp de siste årene.

Det globale bruttonasjonalproduktet (BNP) økte i fjor med 3,8 prosent, som er den høyeste vekstraten siden 2011. Både vekst i investeringene og økt internasjonal handel bidro til dette. OECD anslår i sin siste prognose fra september at veksten vil stabilisere seg fremover, og bli på 3,7 prosent i 2018 og 2019.

² Eurosonen inkluderer Belgia, Tyskland, Estland, Hellas, Spania, Frankrike, Italia, Kypros, Latvia, Litauen, Luxemburg, Malta, Nederland, Østerrike, Portugal, Slovenia, Slovakia og Finland.

Utviklingen i norsk økonomi

Veksten i bruttonasjonalprodukt for Fastlands-Norge var på 0,8 prosent i månedene mai-juli sammenlignet med de tre foregående månedene, ifølge sesongjusterte tall fra SSB. Dette er noe høyere enn veksten i første og andre kvartal som var på henholdsvis 0,4 og 0,5 prosent. En økning på 1,1 prosent innen privat tjenesteproduksjon var det som bidro mest til veksten i Fastlands-BNP den siste tremånedersperioden. Det var både en økning i tjenester rettet mot næringslivet og mot husholdninger. I perioden var det også vekst i innen industri og bergverk samt bygg og anlegg. Elektrisitetsproduksjon var lav i perioden mai-juli og bidro dermed på den andre siden til å dempe veksten.

Husholdningenes konsum økte med 0,5 prosent i månedene mai-juli sammenlignet med den foregående tremånedersperioden, ifølge sesongjusterte tall fra SSB. Varekonsumet gikk ned med 0,3 prosent, mens tjenestekonsumet har vokst relativt stabilt gjennom flere måneder. Konsumet i offentlig forvaltning viser en stabil vekst og økte med 0,4 prosent i perioden.

I juli var det en økning i husholdningenes boliginvesteringer, ifølge sesongjusterte tall fra SSB. Dette kommer etter at tallene har vist en nedgang siden august 2017. Økningen er imidlertid ikke nok til å hindre at investeringene for mai-juli var 4,3 prosent lavere enn i den foregående tremånedersperioden.

Norges Bank besluttet i september å heve styringsrenten med 0,25 prosentpoeng til 0,75 prosent. Ifølge deres siste renteprognose vil styringsrenten trolig bli satt videre opp i første kvartal 2019. Norges bank begrunner renteoppgangen med at den stadige bedringen i den norske økonomien har ført til at prisveksten er nær inflasjonsmålet på to prosent. Dette tilsier samlet sett en gradvis renteoppgang i årene fremover. Dersom styringsrenten holdes på dagens nivå for lenge kan priser og lønninger skyte fart, noe som videre øker risikoen for et kraftig tilbakeslag i økonomien. Videre påpeker de at det er knyttet usikkerhet til virkningen av høyere rente, og at dette taler for å gå varsomt frem i rentesettingen fremover.

Bruttoledigheten har falt mest blant ingeniører det siste året

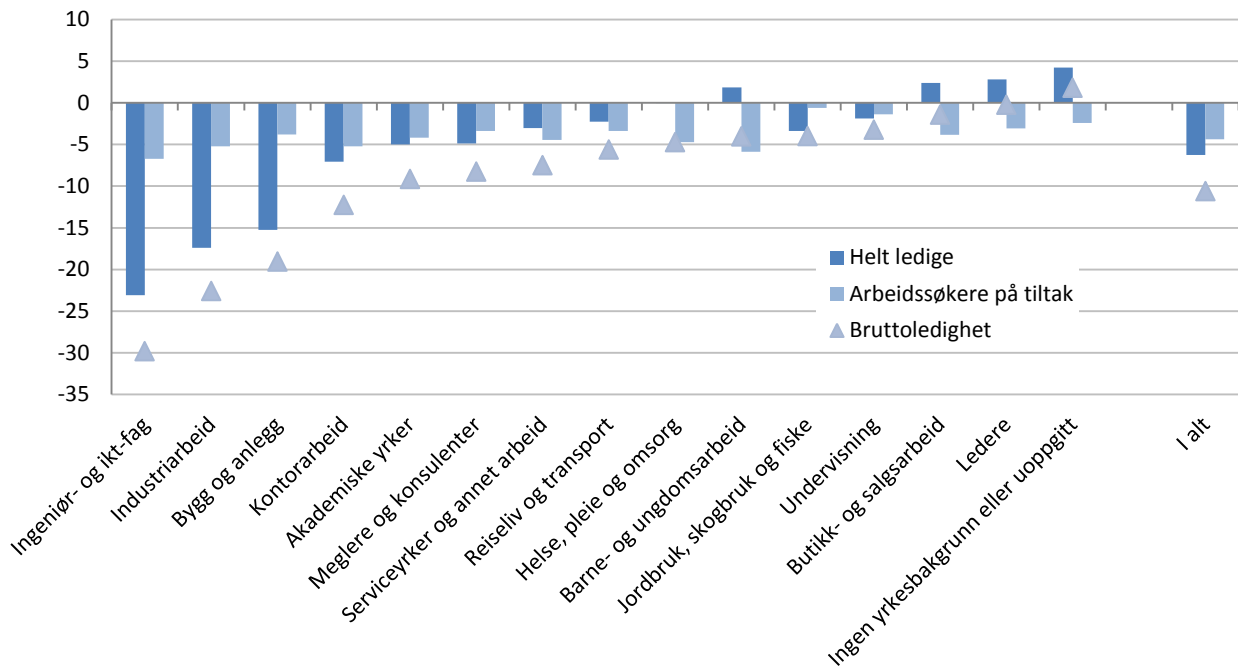
Avhengig av hvilken yrkesgruppe man ser på beveget bruttoledigheten seg i litt ulike retninger i september, justert for normale sesongvariasjoner.³ Nedgangen var størst innen ingeniør- og ikt-fag samt industriarbeid, mens bruttoledigheten gikk mest opp for personer med ingen eller uoppgitt yrkesbakgrunn.

Bruttoledigheten er lavere enn i september i fjor innen de fleste yrkesgrupper (figur 4). Også her var nedgangen størst for personer med bakgrunn fra ingeniør- og ikt-fag og industriarbeid, noe som må sees i sammenheng med mindre oppsigelser og økt optimisme innen oljerelatert industri.

Bruttoledigheten som andel av arbeidsstyrken var høyest innen barne- og ungdomsarbeid med 5,0 prosent og lavest innen undervisning med 1,0 prosent (figur 5).

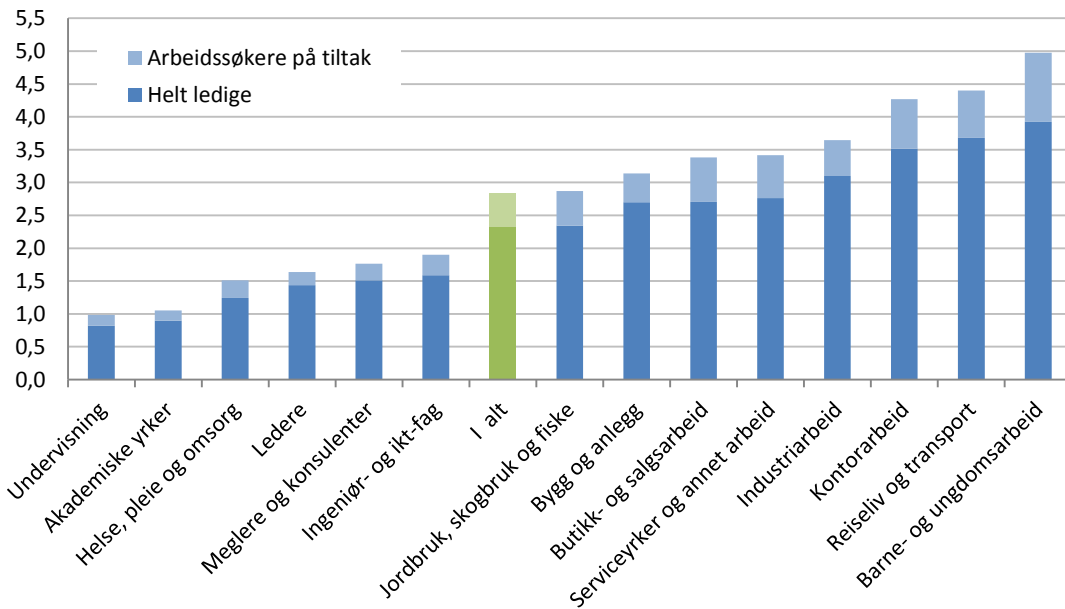
³ Se fil med tabeller over sesongjusterte tall på vår [hjemmeside](#) for utviklingen gjennom siste år.

Figur 4. Prosentvis endring i bruttoledigheten, dekomponert i endring for helt ledige og arbeidssøkere på tiltak etter yrkesbakgrunn. September 2017 – september 2018

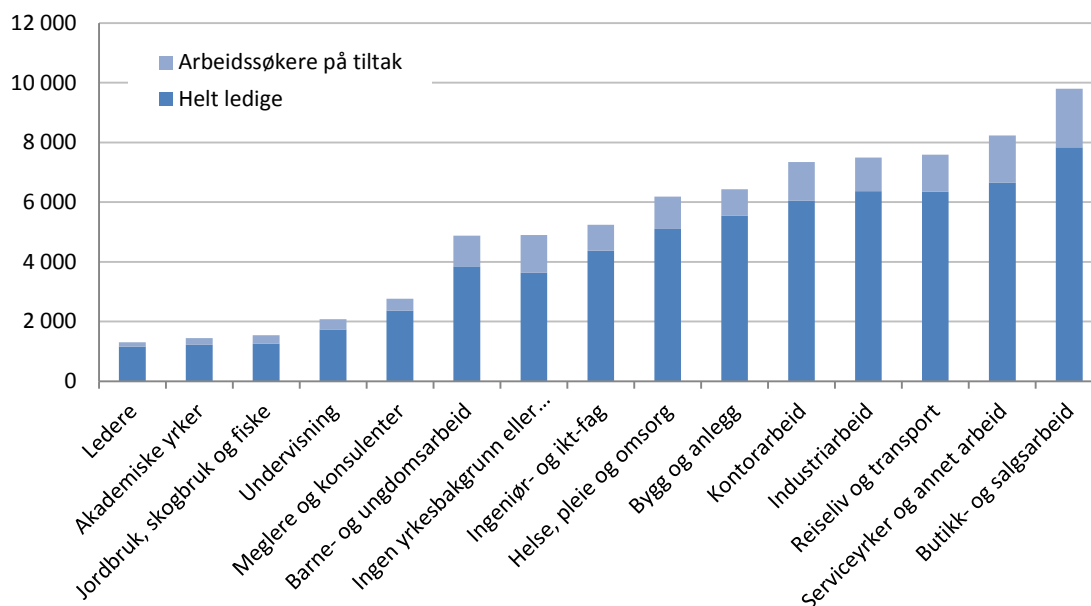
Kilde: NAV

Figur 5. Bruttoledigheten fordelt på helt ledige og arbeidssøkere på tiltak i prosent av arbeidsstyrken etter yrkesbakgrunn. September 2018

Kilde: NAV

Figur 6. Bruttoledigheten fordelt på helt ledige og arbeidssøkere på tiltak etter yrkesbakgrunn. Antall personer. September 2018

Kilde: NAV

Butikk- og salgsarbeid

Personer med bakgrunn innen butikk- og salgsarbeid utgjør den største yrkesgruppen blant de arbeidsledige. Ved utgangen av september var 9 800 med denne yrkesbakgrunnen registrert som helt ledige eller arbeidssøkere på tiltak (figur 6). Det er omtrent like mange som for ett år siden.

Ingeniør- og ikt-fag

Ved utgangen av september var 5 200 personer registrert som helt ledige eller arbeidssøkere på tiltak innen ingeniør- og ikt-fag. Dette er 2 200 færre enn i september i fjor, og tilsvarer en nedgang på 30 prosent. Det er særlig blant ingeniører og sivilingeniører innen petroleum, bergverk og metallurgi at bruttoledigheten har gått ned det siste året.

Industriarbeid

Industriarbeid er en av de største yrkesgruppene blant de arbeidsledige. I september var 7 500 personer med yrkespraxis innen industriarbeid registrert som helt ledige eller arbeidssøkere på tiltak. Det er 2 200 færre enn for ett år siden. Hvis vi ser på enkeltyrker, er det operatører innen boring samt anleggsmaskin og industrimekanikere har hatt den største nedgangen i bruttoledigheten sammenliknet med september i fjor.

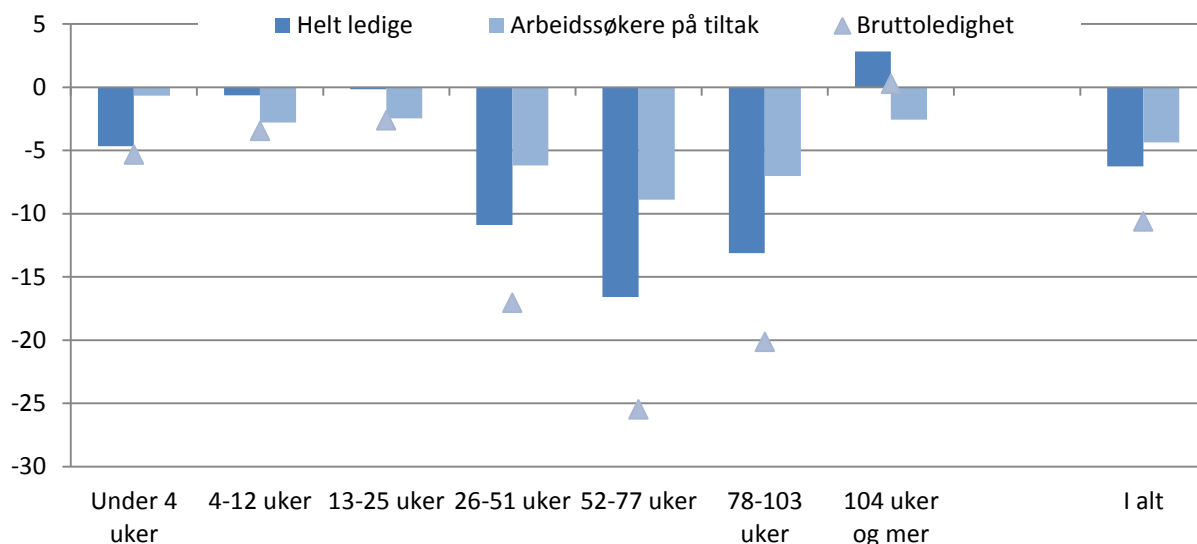
Bygg og anlegg

Ved utgangen av september var 6 400 personer registrert som helt ledige eller arbeidssøkere på tiltak innen bygg og anlegg. Det er 1 500 færre enn for ett år siden. Bruttoledigheten har gått ned for de aller fleste yrkene innen bygg og anlegg det siste året, og mest for elektrikere og rørleggere.

Arbeidssøkervarighet

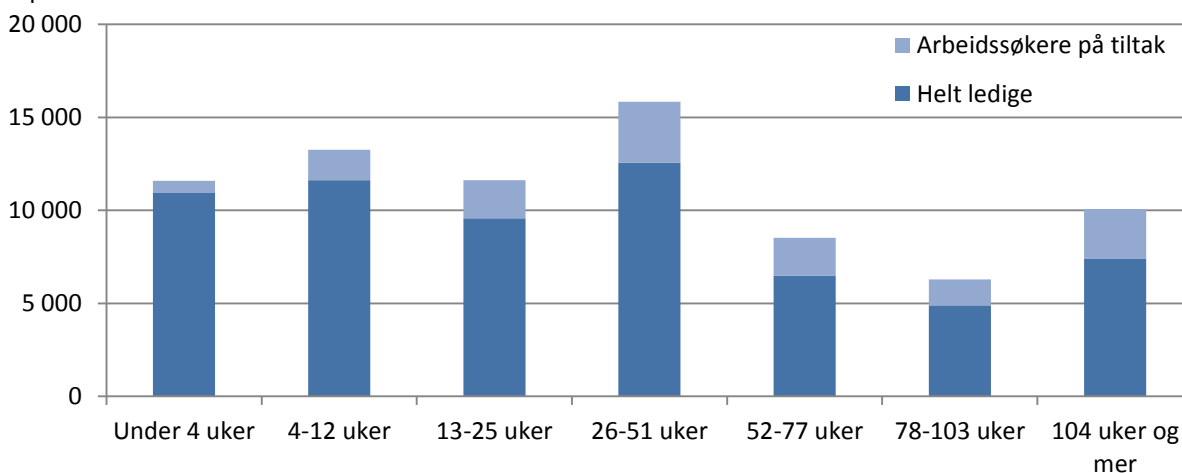
Antallet nye arbeidssøkere som melder seg til NAV var på sitt høyeste i januar 2016 (figur 2), og har etter dette falt med 28 prosent, ifølge sesongjusterte tall. Det siste året har det vært en nedgang både i antall personer som har vært ledig i både kort og lang tid (figur 7). Sammenlignet med september i fjor var det størst nedgang i gruppen som har vært arbeidssøkere i mellom ett og ett og et halvt år (- 25 %). 10 100 har vært arbeidssøkere i mer enn to år. Dette er omtrent like mange som for ett år siden, så her skiller gruppen seg fra de andre. Dette kan tyde på at de som først har blitt gående lenge ledig i større grad har problemer med å få seg arbeid, til tross for at arbeidsmarkedet er på bedringens vei (figur 8). Blant alle som blir ledige på et gitt tidspunkt vil de som har kvalifikasjoner som er etterspurt på arbeidsmarkedet gjerne finne nytt arbeid tidlig. Etter hvert som ledighetsperioden varer vil det være flere blant de som forblir ledige som mangler etterspurte kvalifikasjoner. Samtidig vil det å forbli ledig over en lengre periode kunne føre til at man blir motløs, noe som igjen kan gå ut over søkeaktiviteten etter jobb.

Figur 7. Prosentvis endring i bruttoledigheten, dekomponert i endring i helt ledige og arbeidssøkere på tiltak, etter arbeidssøkervarighet. September 2017 – september 2018

Kilde: NAV

Figur 8. Bruttoledigheten fordelt på helt ledige og arbeidssøkere på tiltak, etter arbeidssøkervarighet. Antall personer. September 2018

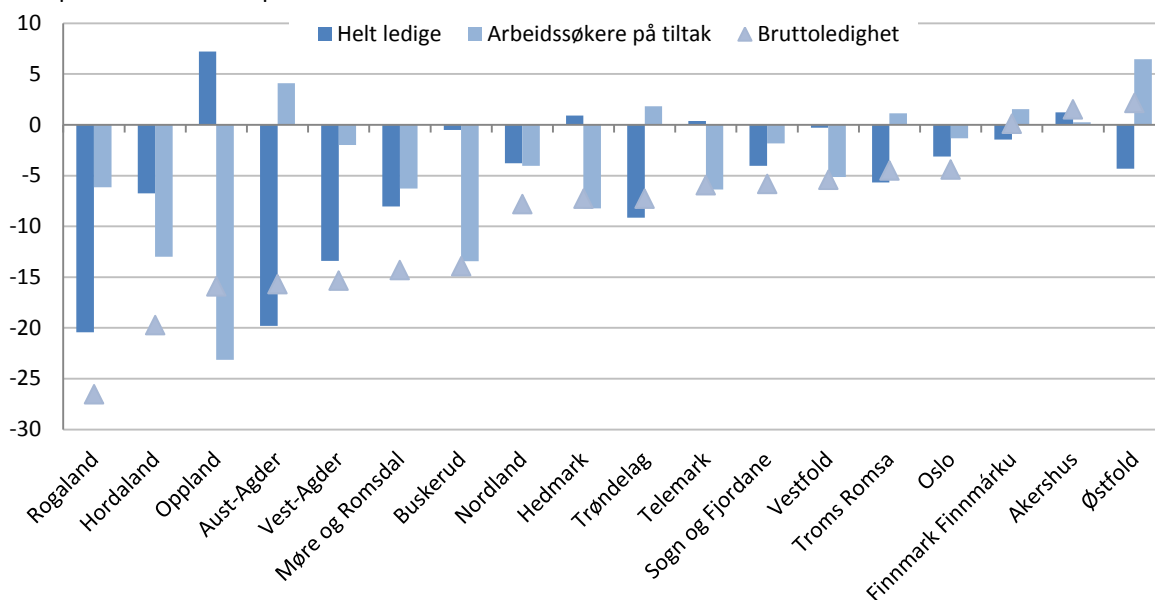
Kilde: NAV

Bruttoledighet har gått ned i de fleste fylker det siste året

Bruttoledigheten utviklet seg i ulike retninger på fylkesnivå fra august til september. Aust-Agder og Buskerud var de to fylkene med størst prosentvis nedgang i bruttoledigheten, justert for normale sesongvariasjoner. Troms og Akershus hadde størst økning i ledigheten i september.

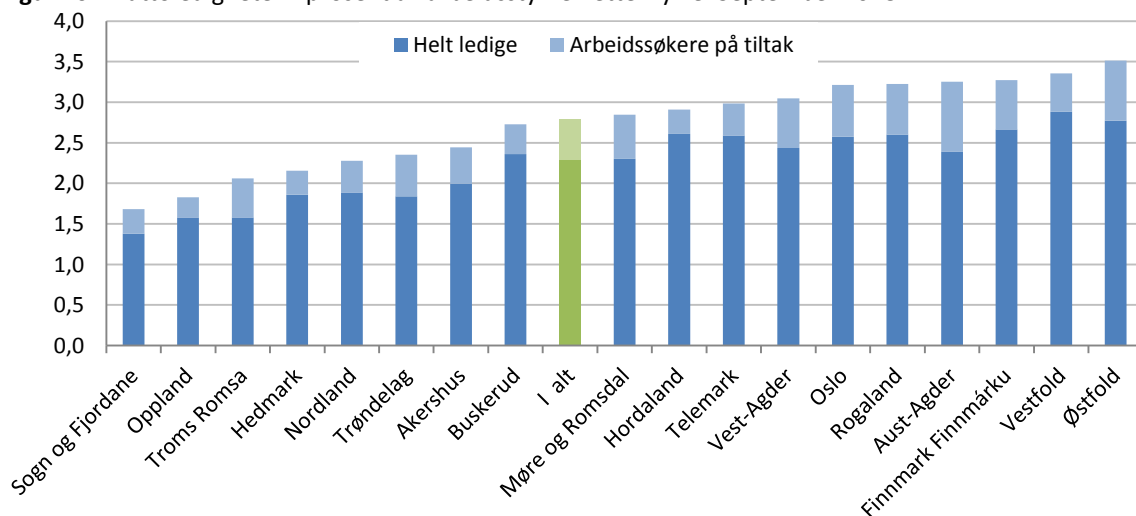
Bruttoledigheten er lavere enn for ett år siden i de fleste fylker (figur 9). Nedgangen har vært størst i Rogaland (-27 %) og Hordaland (-20 %). Fra sommeren 2014 til sommeren 2016 gikk Rogaland fra å ha nest lavest bruttoledighet til høyest i landet, men siden årsskiftet 2016/17 er det i Rogaland og Hordaland bruttoledigheten har falt mest. Målt i prosent av arbeidsstyrken lå ledigheten på henholdsvis 3,2 og 2,9 prosent i de to fylkene. Det er nå andre deler av landet som har høyere ledighet. I september var bruttoledigheten høyest i Østfold og Vestfold med henholdsvis 3,5 og 3,4 prosent av arbeidsstyrken. Sogn og Fjordene har lavest bruttoledighet med 1,7 prosent. (figur 10).

Figur 9. Prosentvis endring i bruttoledigheten dekomponert i endring i helt ledige og arbeidssøkere på tiltak, etter fylke. September 2017 – september 2018

Kilde: NAV

Figur 10. Bruttoledigheten i prosent av arbeidsstyrken etter fylke. September 2018

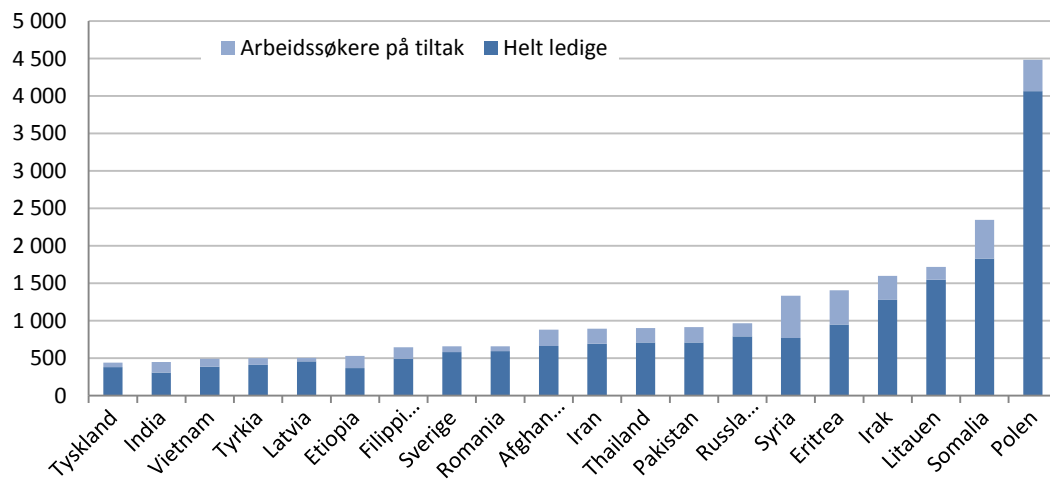
Kilde: NAV

Ledigheten blant innvandrere

33 000 (43 %) av de som var helt ledige eller arbeidssøkere på tiltak i september er innvandrere. Figur 11 viser de 20 fødelandene hvor flest av de ledige innvandrerne kommer fra. Personer fra disse 20 landene utgjør 68 prosent av de ledige innvandrerne. Ved utgangen av september var Polen (4 500), Somalia (2 300) og Litauen (1 700) de tre vanligste landbakgrunnene blant arbeidsledige innvandrere.

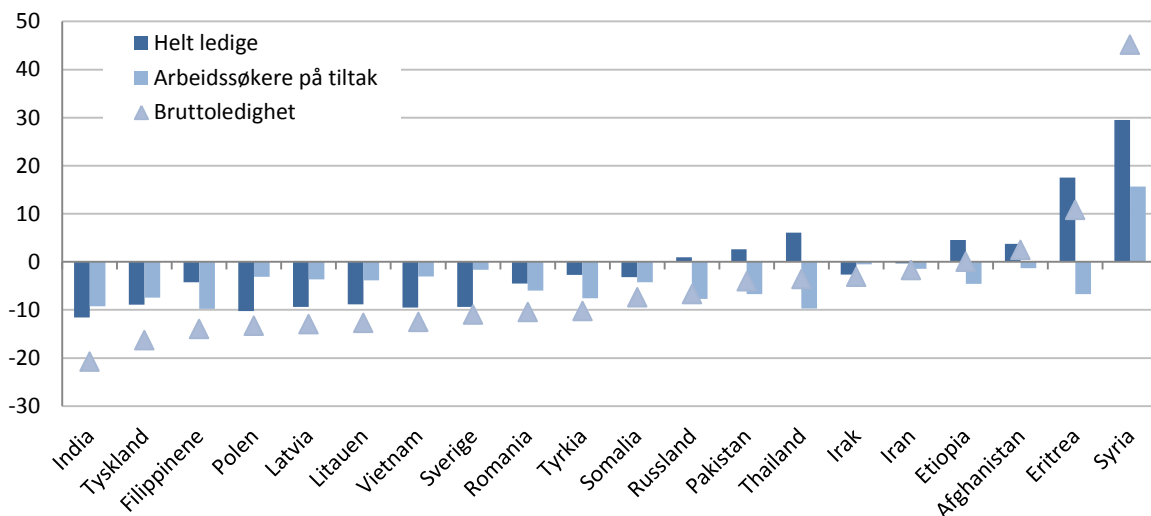
Bruttoledigheten har falt blant de fleste innvandrerne det siste året. Det er imidlertid noe unntak. For personer som er født i Syria og Eritrea økte ledigheten med henholdsvis 45 og 11 prosent (figur 12). Den prosentvise nedgangen var størst for personer født i India (-21 %) og Tyskland (-16 %).

Figur 11. Bruttoledighet dekomponert i helt ledige og arbeidssøkere på tiltak, etter fødeland. Antall personer. 20 vanligste fødeland er vist. September 2018

Kilde: NAV

Figur 12. Prosentvis endring i bruttoledigheten, dekomponert i endring i helt ledige og arbeidssøkere på tiltak, etter fødeland. September 2017 - september 2018

Kilde: NAV

Tilgang ledige stillinger

I løpet av september ble det registrert 30 100 nye ledige stillinger på nav.no. Det var flest nye utlysninger innen helse, pleie og omsorg (5 100) og bygg og anlegg (4 100).

Antallet nye utlysninger i NAVs stillingsportal har økt betraktelig fra mars 2017 blant annet fordi NAV automatiserte innhentingsmetoder og inngikk samarbeid med ulike aktører i stillingsmarkedet. At det er en markant økning i statistikken over ledige stillinger kan derfor ikke tolkes som en økning i etterspørsel etter arbeidskraft alene.

Spesielle forhold

NAV har fra og med juli i år sendt påminnelse på SMS til arbeidsledige om å sende meldekort om de fortsatt ønsker å være registrert som arbeidssøkere. Dette bidrar til at ledighetstallet for september er anslagsvis 1 000 personer (ikke sesongjustert) høyere enn hva det ellers ville vært. Det har også vært endringer i regelverket for arbeidsavklaringspenger i år. Man kan nå motta arbeidsavklaringspenger i inntil seks måneder som arbeidsledig, mot tidligere tre måneder. NAV estimerer effekten av denne regelverksendringen til å gi isolert sett 200 flere helt ledige i september (ikke sesongjustert).